

Undergraduate Education in Terms of Teaching in Multi-Grade Classes

Fehmi DEMİR, Siirt University Faculty of Education, ORCID ID: 0000-0003-4111-0700

Abstract

One of the possible assignments of primary school pre-service teachers is village schools with multi-grade classes. The first training related to teaching in multi-grade classrooms is given to pre-service teachers during the undergraduate period. Therefore, it is thought that the views of pre-service teachers about undergraduate education are important. The views of the primary school pre-service teachers will contribute to the improvement and development of undergraduate education. In this direction, it was aimed to examine the views of pre-service teachers on undergraduate education in terms of teaching in multi-grade classes. The research was carried out with a phenomenological design. In accordance with the criterion sampling method, 16 pre-service teachers were included in the study group. Research data were obtained through semi-structured interviews. The obtained data were subjected to content analysis. According to the results of the research, incomplete, insufficient and generally theoretical information is given in undergraduate education about the multi-grade classes. Undergraduate education does not prepare pre-service teachers to be teachers in multi-grade classes, since there is no practice for multi-grade classes in the curriculum. Based on these results, it would be beneficial for pre-service teachers to visit village schools with multi-grade classes in undergraduate education, to include multi-grade classes in teaching practice, and to add an independent course related to multi-grade classes to the undergraduate curriculum.

Keywords: pre-service training, pre-service teacher, teaching in multi-grade classes, undergraduate education

Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 23, No 3, 2022
pp. 1698-1716
[DOI](#)
10.17679/inuefd.1202953

[Article Type](#)
Research Article

[Received](#)
11.11.2022

[Accepted](#)
25.12.2022

Suggested Citation

Demir, F. (2022). Undergraduate education in term of teaching in multi-grade classes, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 23(3), 1698-1716. DOI: 10.17679/inuefd.1202953

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

One of the possible working places of primary school teacher candidates is multi-grade classes. In villages and similar settlements with a low and dispersed population, it has been decided to keep primary schools open or keep open, regardless of the number of students if approved by the governorships (MoNE, 2022). It is expected that the number of primary school teachers who will work in these schools will increase in the coming years. The teacher is an effective factor for the students studying in multi-grade classes to receive a qualified education and gain skills (Güneş & Şahin, 2021). In pre-service education, primary school teacher candidates are expected to be informed and supported about the village environment, teaching and practice in multigrade classes (Karakuş, 2016; Mulryan-Kyne, 2007). Pre-service teachers receive their first education on teaching in multi-grade classes at the undergraduate level. It was wondered how this education was evaluated by pre-service teachers. In addition, pre-service teachers' awareness and needs for teaching in multi-grade classes were also found worth examining.

Purpose

In the literature, it is seen that after the 2018 classroom teaching program change, studies with primary school pre-service teachers are limited and undergraduate education is not evaluated especially in terms of teaching in multi-grade classes. It is expected that the views of pre-service teachers will contribute to the improvement and development of the undergraduate program in terms of teaching in multi-grade classes. In addition, it is thought that the research will present functional findings in determining the equipment and preparation of primary school pre-service teachers in performing qualified teaching in multi-grade classes. In this study, it was aimed to examine the opinions of primary school pre-service teachers about undergraduate education in terms of teaching in multi-grade classes. Within the scope of this purpose, answers were sought for the following sub-objectives:

1. How do primary school pre-service teachers evaluate undergraduate education in terms of recognizing teaching in multi-grade classes?
2. How do primary school pre-service teachers evaluate undergraduate education in terms of teaching in multi-grade classrooms?
3. What are the suggestions of primary school pre-service teachers to undergraduate education in terms of teaching in multi-grade classes?

Method

Phenomenology design was used in the study. The study group of the research was selected according to the criterion sampling. The sampling criterion was determined as having visited village schools. In the study group, 16 pre-service teachers with these characteristics were included. Research data were collected through interviews. A semi-structured interview form was used for the interviews. The interview form was developed by the researcher. Opinions of three field experts were taken regarding the questions in the interview form. Content analysis was used in the analysis of the data.

Findings

The views of pre-service teachers on undergraduate education in terms of teaching in multi-grade classes are grouped under three themes: "informing in multi-grade classes", "preparing to teach in multi-grade classes" and "recommendations regarding undergraduate education". Pre-service teachers stated that there is no direct course related to teaching in multi-grade classes in undergraduate education. They emphasized that in the undergraduate education program, teaching in multi-grade classes is not given much place. They also stated that undergraduate education does not prepare pre-service teachers to teach in multi-grade classes. The education given at the undergraduate level is not sufficient, and it is mainly theoretical. Pre-service teachers stated that teaching is gained by experience, the education given is insufficient in terms of practice, and it does not provide the ability to teach in multi-grade classes. They underlined that in undergraduate education, emphasis should be placed on practice rather than theoretical knowledge, and the multi-grade classroom experience should be made available to pre-service teachers. Therefore, they stated that multi-grade classes can be included in the teaching practice and pre-service teachers can go to village schools with multi-grade classes close to the university. They also emphasized that visits can be organized to multi-class village schools to meet experienced teachers and to see multi-class classrooms on site. On the other hand, they stated that teaching in multi-grade classes could be included as an independent, compulsory course in the undergraduate program instead of being a subject in some courses. They emphasized that this course could be arranged to include knowledge and practice related to multi-grade classes.

Discussion & Conclusion

Undergraduate education generally does not prepare pre-service teachers to teach in multi-grade classes. There is no independent course related to multi-grade classes in the undergraduate curriculum, and there is not much emphasis on teaching in multi-grade classes. The information given about this approach is limited, incomplete, insufficient and theoretical. In this direction, pre-service teachers emphasize that more emphasis should be placed on practice rather than theoretical knowledge in undergraduate education in order to gain the multi-grade classroom experience. When the research results are evaluated, there is a need for teaching in multi-grade classes in undergraduate education. Therefore, the undergraduate program can be updated to meet this need.

Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Açısından Lisans Eğitimi

Fehmi DEMİR, Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, ORCID ID: 0000-0003-4111-0700

Öz

Sınıf öğretmeni adaylarının muhtemel görev yerlerinden birisi birleştirilmiş sınıflı köy okullarıdır. Birleştirilmiş sınıflarda öğretim ile ilgili öğretmen adaylarına ilk eğitim lisans döneminde verilmektedir. Bundan dolayı öğretmen adaylarının lisans eğitimine dair görüşlerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının bu konu ile ilgili görüşlerinin lisans eğitiminin iyileştirilmesi ve geliştirilmesine katkıda bulunması beklenmektedir. Bu doğrultuda, araştırmada birleştirilmiş sınıflarda öğretim açısından öğretmen adaylarının lisans eğitimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma olgubilim deseni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubundaki 16 sınıf öğretmeni adayı, ölçüt örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşmelerle elde edilmiş olup, elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre lisans eğitiminde birleştirilmiş sınıflarla ilgili eksik, yetersiz ve genel olarak kuramsal bilgi verilmektedir. Programda, birleştirilmiş sınıflara yönelik uygulama olmadığından verilen eğitim, öğretmen adaylarını birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmaya hazırlamamaktadır. Bu sonuçlara dayalı olarak lisans eğitiminde birleştirilmiş sınıflı köy okullarının ziyaret edilmesi, birleştirilmiş sınıfların öğretmenlik uygulamasına dâhil edilmesi ve sınıf öğretmenliği programına birleştirilmiş sınıflarla ilgili bağımsız bir dersin eklenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: birleştirilmiş sınıflarda öğretim, hizmet öncesi eğitim, lisans eğitimi, öğretmen adayları

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 23, Sayı 3, 2022
ss. 1698-1716
DOI
10.17679/inuefd.1202953

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
11.11.2022

Kabul Tarihi
25.12.2022

Önerilen Atıf

Demir, F. (2022). Birleştirilmiş sınıflarda öğretim açısından lisans eğitimi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3), 1698-1716. DOI: 10.17679/inuefd.1202953

Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Açısından Lisans Eğitimi

Dünya genelinde olduğu gibi Türkiye’de de coğrafi ve ekonomik koşullar, öğretmen, derslik ve öğrenci sayısının yetersizliği gibi nedenlerle köy ve kırsal yerleşim yerlerinde birleştirilmiş sınıflarla öğretim yapılmaktadır (Dursun, 2006; Gelebek, 2011; Little, 2004; Ocakçı & Samancı, 2019; Yıldız & Köksal, 2009). Bu eğitim ile bir yandan kırsal alanda yaşayan çocuklara fırsat ve imkân eşitliği sağlanırken diğer yandan farklı yaş, bilgi ve yetenekteki çocukların toplumsallaşmasına katkıda bulunmaktadır. Bu sınıflarda eğitim alan öğrencilerin, öğrenme sorumluluğu alarak yardımlaşma, araştırma, kendi kendini yönetme ve bağımsız çalışabilme becerilerini geliştirmeleri de sağlanmaktadır (Mulkeen & Higgins, 2009; Öztürk, 2007). Bu anlamda birleştirilmiş sınıflı öğretim, kırsal yerleşim birimlerinde yaşamını sürdüren binlerce çocuğun eğitim hizmetlerine ulaşmasını sağlamada hayati bir öneme sahiptir (İlter, 2015).

Türkiye’de 2021-2022 eğitim-öğretim yılı itibarıyla, 5297 okulda, 259 bin 513 öğrenci köylerde öğrenim görmektedir. Bu sınıflarda 20 bin 764 öğretmen görev yapmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2022a). Bu öğretmenlerin büyük çoğunluğu ise birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapmaktadır. Diğer yandan nüfusu az ve dağınık olan köy ve benzeri yerleşim yerlerinde öğrenci sayısına bakılmaksızın valiliklerce uygun görülmesi halinde ilkokulların açık tutulması veya açılması kararlaştırılmıştır (MEB, 2022b). Bu da önümüzdeki yıllarda birleştirilmiş sınıflı okullarda daha çok öğretmenin görev yapacağını ve daha çok öğretmene ihtiyaç duyulacağını göstermektedir.

Birleştirilmiş sınıflı okullarda öğrenim gören öğrencilerin nitelikli bir eğitim almasında ve beceri kazanmasında öğretmen etkili bir faktördür (Güneş & Şahin, 2021). Öğretmenlerin bu eğitimi etkili bir şekilde uygulamasında birleştirilmiş sınıflarla öğretime bakış açıları, bilgi birikimleri ve birleştirilmiş sınıflarda öğretim yeterliklerine sahip olmaları önemli unsurlardır (Eker & Sıcak, 2016; Taşdemir, 2012). Bu açıdan, birleştirilmiş sınıflarda görev yapacak öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimde kuramsal bilgi edinmelerinin yanı sıra bu sınıflarda uygulama yaparak desteklenmelerinin yeterliklerine katkıda bulunacağı düşünülmektedir (Dursun, 2006; Kazu & Aslan, 2016). Öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflarda öğretim ile ilgili aldıkları eğitimin yeterli olmaması onların bu sınıflarda bazı sorunlar yaşamalarına neden olmaktadır (Taşdemir, 2012).

Yapılan çalışmalar, birleştirilmiş sınıflarda öğretim ile ilgili verilen hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimin yetersiz olduğunu belirtmektedir (Aksoy, 2008; Özdemir, Özdemir & Gül, 2020; Sağ & Sezer, 2012; Yıldız & Köksal, 2009). Köy okulları ve birleştirilmiş sınıflarda öğretim ile ilgili yeterli bilgisi ve uygulama deneyimi olmayan öğretmenler, birleştirilmiş sınıflarda öğretimi zorlu bulmakta ve birleştirilmiş sınıf öğretimine karşı olumsuz tutum geliştirmektedirler (Güneş & Şahin, 2021; Joyce, 2014; Ocakçı & Samancı, 2019; Yıldırım & Amaç, 2020). Bu okullarda çalışan öğretmenlerin deneyimsiz olması, hem motivasyonlarını hem de öğrenci başarısını olumsuz etkilemektedir (Akin, Adıgüzel & Aytaş, 2022). Dolayısıyla öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimde birleştirilmiş sınıflarda öğretimi gerçekleştirecek şekilde hazırlanması ve desteklenmesi önem kazanmaktadır.

Hizmet öncesi eğitimde, sınıf öğretmeni adaylarının öncelikle köy ortamı, birleştirilmiş sınıflarda öğretim ve uygulama ile ilgili bilgilendirilmesi ve desteklenmesi beklenmektedir (Karakuş, 2016; Mulryan-Kyne, 2007). Sınıf öğretmenliği lisans programı incelendiğinde, birleştirilmiş sınıflarla ilgili iki, üç ve dördüncü sınıflara yönelik iki saatlik seçmeli “İlkokulda

Alternatif Eğitim Uygulamaları” dersi olduğu görülmektedir (Yükseköğretim Kurumu (YÖK), 2018). Bu ders ile öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarla ilgili gerekli bilgi ve becerilere sahip olması beklenmektedir (Aslan, 2021; Engin, 2018). Ancak verilen eğitimin yeterliliği ve ihtiyacı karşılayıp karşılamadığı noktasında hizmet öncesi eğitimin araştırılması gerekmektedir.

Birleştirilmiş sınıflar konusunda yapılan çalışmalarda daha çok birleştirilmiş sınıfları okutan öğretmenlerin karşılaştığı sorunların ve birleştirilmiş sınıflarla eğitimin sorun ve çözüm önerilerinin araştırıldığı görülmektedir (Dursun, 2006; Engin, 2018; Erdem, Kamacı & Aydemir, 2005; Karayel, 2017; Özdemir, Özdemir & Gül, 2020; Palavan & Göçer, 2017; Sidekli, Coşkun & Aydın, 2015; Yıldız & Köksal, 2009). Bunun yanında, öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim deneyimleri de incelenmiştir (Koçyiğit & Eğmir, 2019). Sınıf öğretmeni adayları ile yapılan çalışmalarda da birleştirilmiş sınıflarda öğretimin avantaj ve dezavantajları ve birleştirilmiş sınıflı okul ziyaretlerinin bu okullara yönelik algılarına etkisi incelenmiştir (Albayrak, Duysak & Türkmen, 2018; İzci, Duran & Taşar, 2010). Ayrıca öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretmen olma yeterlik algıları araştırılmıştır (Erbaş & Karakaş, 2021; Karakuş, 2016). Bunun yanında birleştirilmiş sınıflarda öğrenme ve öğretmenin nasıl gerçekleştiği, öğretmenlerin kaynakları nasıl kullanıldığı ve birleştirilmiş sınıflar için nasıl yetiştirildiği de incelenmiştir (Msimanga, 2019; Msimanga, 2020; Mulryan-Kyne, 2007; Naparan & Alinsug, 2021). Türkiye’deki araştırmalarda öğretmen, yönetici, öğrenci ve velilerin genellikle bu eğitim uygulamasına ilişkin olumsuz algı, inanç ve tutuma sahip oldukları ve uygulamada sorunlar yaşadığı belirtilmektedir (İlter, 2015; Sidekli, Coşkun & Aydın, 2015). Ancak, birleştirilmiş sınıfla öğretimi daha etkili ve verimli hale getirmenin yollarının tartışılması gerekmektedir (Köksal, 2019).

Sınıf öğretmeni adaylarının muhtemel çalışma yerlerinden birisi birleştirilmiş sınıflı okullardır. Gelecek yıllarda bu okullarda görev yapacak sınıf öğretmenlerinin sayısının artması beklenmektedir. Öğretmen adayları, birleştirilmiş sınıflarla ilgili ilk eğitimlerini lisans döneminde almaktadır. Lisans alınan eğitimin nasıl değerlendirildiğini incelemenin faydalı olacağı düşünülmüştür. Ayrıca öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretim konusundaki farkındalık ve ihtiyaç durumları incelenmeye değer bulunmuştur. Yukarıda belirtilen alanyazın incelendiğinde, 2018 sınıf öğretmenliği program değişikliğinden sonra sınıf öğretmeni adayları ile yapılan çalışmaların sınırlı olduğu ve özellikle birleştirilmiş sınıflarda öğretim açısından lisans eğitiminin değerlendirilmediği görülmektedir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinin, birleştirilmiş sınıflarda öğretim açısından hizmet öncesi eğitimin ve sınıf öğretmenliği lisans programının iyileştirilmesi ve geliştirilmesine katkıda bulunması beklenmektedir. Diğer yandan araştırmanın, birleştirilmiş sınıflarda nitelikli öğretimi gerçekleştirme noktasında sınıf öğretmeni adaylarının donanım ve hazırlık durumlarını belirlemede işlevsel bulgular sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada, birleştirilmiş sınıflarda öğretim açısından sınıf öğretmeni adaylarının lisans eğitimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında aşağıdaki alt amaçlara cevap aranmıştır:

1. Sınıf öğretmeni adayları, birleştirilmiş sınıflarda öğretimi tanıma açısından lisans eğitimini nasıl değerlendirmektedir?

2. Sınıf öğretmeni adayları, birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmak açısından lisans eğitimini nasıl değerlendirmektedir?

3. Birleştirilmiş sınıflarda öğretim açısından sınıf öğretmeni adaylarının lisans eğitimine ilişkin önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmada olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseni, bir kavram veya fenomenle ilgili birkaç bireyin yaşamış oldukları deneyimlere odaklanmaktadır. Bu desende araştırmacı, tüm katılımcıların fenomeni deneyimledikçe ortak noktalarının ne olduğunu açıklamaya çalışır (Creswell, 2010). Fenomenler yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 78). Bu çalışmada fenomen, öğretmen adaylarının lisans eğitiminde aldıkları derslerdir. Olgubilim deseni öğretmen adaylarının lisans eğitiminde almış oldukları dersleri nasıl değerlendirdiklerini belirlemek amacıyla seçilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, ölçüt örnekleme tekniğine göre seçilmiştir. Ölçüt örneklemede amaç, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan durumların çalışılmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Örnekleme dâhil edilme ölçütü Köye İlk Adım Programı kapsamında köy okullarını ziyaret etmiş olmak olarak belirlenmiştir. Köy Okulları Değişim Ağı Derneği ile üniversitenin işbirliği içinde yürüttüğü Köye İlk Adım Programı'nda öğretmen adayları, gruplar halinde birleştirilmiş sınıflı dört köy okulunu ziyaret etmişlerdir. Programa ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfa devam eden 29 öğretmen adayı katılmıştır. Öğretmen adayları, köylerdeki birleştirilmiş sınıf sayısına göre dört veya beş kişilik gruplara ayrılarak, her grup birleştirilmiş sınıfı ziyaret etmiştir. Ziyaretlerde, birleştirilmiş sınıflarda öğretim ve köy hayatına dair sınıf öğretmenleri ile görüşmeler gerçekleştirilmiş ve birleştirilmiş sınıflar yerinde gözlemlenmiştir. Ziyaretten sonra sınıf öğretmeni adaylarına araştırma ile ilgili kısa bir bilgilendirme yapılmış ve görüşmeye katılmak isteyip istemedikleri sorulmuştur. İstekli olmaları üzerine araştırmada ziyaret edilen her köyden dört kişi olacak şekilde toplam 16 öğretmen adayı çalışma grubuna dâhil edilmiştir. Öğretmen adayları belirlenirken öncelikle grup temsilcileri seçilmiştir. Diğer öğretmen adaylarının belirlenmesinde ise derse devamsızlık oranı daha az olanlar tercih edilmiştir. Uygun zamanlar dikkate alınarak görüşmeler için planlama yapılmış ve görüşmeler hazırlanan planlamaya uygun olarak araştırmacının fakülteodasındaki odasında gerçekleştirilmiştir. Katılımcılardan izin alınarak görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Toplam 202,38 dakika süren görüşmeler, daha sonra araştırmacı tarafından transkript edilerek öğretmen adaylarına gönderilmiştir. Katılımcılara metin üzerinde düzeltme, çıkarma ve ekleme yapabilecekleri belirtilerek görüşme metnini teyit etmeleri istenmiştir. Katılımcılar tarafından son şekli verilen metin, 12 punto ile yazılmış 16 adet A4 sayfasından oluşmuştur. Çalışmada katılımcılar, "K" harfi ile kodlanmıştır. Örneğin K4, dördüncü katılımcıyı ifade etmektedir. Çalışma grubuna ilişkin veriler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

Çalışma Grubuna İlişkin Veriler

Öğretmen Adayı	Sınıf	Cinsiyet	Ziyaret Edilen Köy	Öğretmen Adayı	Sınıf	Cinsiyet	Ziyaret Edilen Köy
K1	3	Kadın	Köy1	K9	3	Kadın	Köy1
K2	2	Kadın	Köy2	K10	3	Kadın	Köy2
K3	2	Kadın	Köy3	K11	4	Kadın	Köy3

K4	4	Kadın	Köy3	K12	4	Erkek	Köy1
K5	3	Erkek	Köy4	K13	3	Erkek	Köy4
K6	3	Kadın	Köy4	K14	2	Kadın	Köy4
K7	4	Kadın	Köy1	K15	3	Erkek	Köy2
K8	2	Kadın	Köy3	K16	2	Kadın	Köy2

Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri görüşmelerle toplanmıştır. Olgubilim çalışmalarında veriler derinlemesine görüşmeler, gözlemler ve belgeler yoluyla yapılmaktadır (Moustakas, 2010). Görüşmeler için yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Görüşme formundaki sorularla ilgili olarak alan uzmanı üç öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuştur. Görüşüne başvuru alan uzmanlara ilişkin bilgiler Tablo 2'de sunulmuştur:

Tablo 2

Görüşüne Başvurulan Uzmanlara İlişkin Bilgiler

Uzman	Alanı	Unvanı
1	Sınıf Eğitimi	Doktor Öğretim Üyesi
2	Sınıf Eğitimi	Doktor Öğretim Üyesi
3	Eğitim Bilimleri	Doçent Doktor

Dönütler doğrultusunda araştırma formunda düzeltmeler yapılarak formda üç temel soruya yer verilmiştir. Soruların açık ve anlaşılır olup olmadığını tespit etmek amacıyla iki öğretmen adayı ile pilot görüşme gerçekleştirilmiştir. Soruların açık ve anlaşılır olduğu anlaşıldıktan sonra görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme formunda aşağıdaki sorulara yer verilmiştir:

1. Birleştirilmiş sınıflarda öğretimi bilme açısından lisans eğitimini nasıl değerlendiriyorsunuz?
2. Birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmak açısından lisans eğitimini nasıl değerlendiriyorsunuz?
3. Birleştirilmiş sınıflarda öğretim açısından lisans eğitimi nasıl olmalıdır?

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi yapılırken verilerin kodlanması, temaların geliştirilmesi, kod ve temaların organize edilmesi ve bulguların tanımlanması adımları takip edilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Verilerin kodlanması aşamasında son şekli verilen görüşme metni tekrar tekrar okunarak görüşmelerdeki anahtar fikirler belirginleştirilmiştir. Belirginleştirilen kodlar bir araya getirilerek temalar oluşturulmuştur. Ortaya çıkan temalar kontrol edilerek düzenlenmiştir. Kodlar (görüşler) ve temalar birbiriyle bağlantılı şekilde tablolaştırılarak sunulmuştur. Öğretmen adayları ile ilgili bilgiler verilirken ve bulgular sunulurken doğrudan alıntılarda bu kısaltmalar kullanılmıştır.

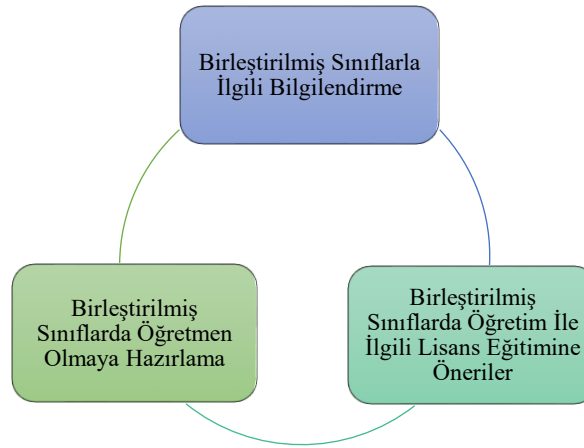
Nitel araştırmalarda güvenilirlik için yoğunlaştırılmış saha verileri, zengin veri, katılımcıların doğrulaması, uzman doğrulaması, veri çeşitlemesi, yarı istatistiki bilgiler ve karşılaştırma olmak üzere yedi strateji önerilmektedir (Yin, 2011). Bu çalışmada katılımcıların teyidi, uzman doğrulaması, yarı istatistiki bilgiler kullanılarak geçerlik ve güvenilirlik artırılmaya çalışılmıştır. Katılımcı teyidi kapsamında öğretmen adayları ile yapılan görüşmelerin metinleri

öğretmen adaylarına gönderilerek kontrol etmeleri ve metne son şeklini vererek doğrulamaları istenmiştir. Uzman doğrulamasında, araştırmacı tarafından eğitim bilimleri alanında doçent olan bir öğretim üyesine araştırmacının süreçleri sözlü olarak aktarılmış ve toplanan veriler ile ulaşılan sonuçlar gönderilerek verilerin bir kısmını (yaklaşık %30) kodlaması istenmiştir. Miles ve Huberman'a (1994) göre kodlayıcılar arası görüş birliğinin en az %70 olması gerekmektedir. İki kodlama arasında %87 oranında uzlaşma olduğu ölçülmüştür. Araştırmacı verilerin analizini tamamlayıp edilen bulguları kodlayıp temalandırdıktan sonra yukarıda belirtilen öğretim üyesine kod(görüş)-tema uygunluğunu değerlendirmesi istenmiştir. Yarı istatistiki bilgiler kapsamında da tablolardaki kodların hangi öğretmen adayına ait olduğu ve kaç defa tekrar edildiği belirtilmiştir.

Bu araştırma için Siirt Üniversitesi Etik Kurulu'ndan (02.06.2022-402) etik izin alınmıştır.

Bulgular

Birleştirilmiş sınıflarda öğretim açısından öğretmen adaylarının lisans eğitimine ilişkin görüşlerinin üç temada toplandığı belirlenmiştir. Ortaya çıkan temalar Şekil 1'de sunulmuştur:

Şekil 1. Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Ortaya Çıkan Temalar

Sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri kapsamında bu temaların her biri ile ilgili tespit edilen bulgular ve bu bulgularla ilgili örnek öğretmen adayı görüşleri aşağıda sunulmuştur.

Bilgilendirme Açısından Lisans Eğitimi

Birleştirilmiş sınıflarda öğretim açısından, öğretmen adaylarının lisans eğitimine ilişkin görüşlerine göre ortaya çıkan ilk tema birleştirilmiş sınıflarla ilgili bilgilendirme olarak belirlenmiştir. Tablo 3'te bu tema kapsamındaki bulgular sunulmuştur.

Tablo 3

Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim İle İlgili Bilgilendirme Açısından Lisans Eğitimi

Tema	Kod (Görüşler)
Bilgilendirme	Bazı derslerde bilgi veriliyor (1,9,10,11,14,15), İlkokulda alternatif eğitim uygulamaları dersi dışında hiçbir bilgi verilmiyor (1,4,5,8,14), Genelde teorik bilgi veriliyor (1,2,3,4,5,7,10,14), Kararsızlar (2,15), Programda yeterince yer verilmemiş (15), Verilen bilgiler yeterli değil (1,3,4,5,6,7,9,10,11,14,16), Verilen bilgiler yeterli (12,13)

Tablo 3'te görüldüğü gibi, öğretmen adayları lisans eğitiminde, birleştirilmiş sınıflarda öğretim ile ilgili ilkökulda alternatif eğitim uygulamaları dersi dışında, doğrudan bir dersin olmadığını ifade ettikleri belirlenmiştir. Sınıf öğretmenliği programında birleştirilmiş sınıflara çok

fazla değinilmediğini ve daha çok bazı derslerin içinde bir konu olarak işlendiğini vurgulamışlardır. Kısmen de olsa içerisinde birleştirilmiş sınıflarla ilgili bilgi verilen derslerin hayat bilgisi öğretimi, sosyal bilgiler öğretimi ve ilkokuma yazma öğretimi dersleri olduğu vurgulanmıştır. Ancak birleştirilmiş sınıflarla ilgili verilen bilgilerin daha çok kuramsal olduğu ve yeterli olmadığı belirtilmiştir. Bunun yanında, lisans eğitimi boyunca Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) çalışırken birleştirilmiş sınıflarda öğretim ile ilgili olarak bilgilendiklerini belirten öğretmen adayları da tespit edilmiştir. Bu açıdan lisans eğitiminde birleştirilmiş sınıflarla ilgili verilen bilginin yetersiz olduğu vurgulanmıştır. Diğer yandan öğretmen adaylarından iki tanesi, verilen bilgilerin çok iyi olmasa bile kötü de sayılmayacağını vurgulayarak lisans eğitiminin kısmen yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Buna karşın, iki öğretmen adayı da lisans eğitiminde alınan derslerden yola çıkarak verilen bilgilerin yeterli olduğunu ifade etmiştir. Öğretmen adaylarından bazılarının görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“Genel olarak lisans eğitimi, öğretmen adaylarını birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmaya hazırlamıyor. Verilenler daha çok teorik bilgiler oluyor ve sadece teoride kalıyor. Lisans eğitiminde birleştirilmiş sınıflarla ilgili verilecek bilgi sadece teoride kalmamalı.” (K2).

“Lisans eğitiminin teori ağırlıklı verildiğini düşünüyorum. Uygulama alanında yetersiz kalmaktadır. Bu ders (ilkokulda alternatif eğitim uygulamaları) dışında, birleştirilmiş sınıflarla ilgili bilgi edinmedim. Daha çok kendi imkânlarımla KPSS için çalışırken birleştirilmiş sınıflarla ilgili bilgi edindim.” (K4).

“Birleştirilmiş sınıflarda öğretmenliğe hazırlama açısından da lisans eğitimini yetersiz görüyorum. Bilgiler aşırı derecede teorik öğretiliyor. Öğretmenliğe ilişkin bilgilerimi bu yıl staj sayesinde öğrendim. Öğretim yöntem teknikleri dersinde de çok sayıda yöntem ve teknik öğrendik. Ama sınıf ortamında bu yöntem-tekniklerin çoğunluğunu uygulayamıyoruz ve geleneksel öğretim yaklaşımına dönüyoruz.” (K7).

“Lisans eğitimi bizi birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmaya hazırlıyor. Ben daha ikinci sınıf öğrencisiyim. Gireceğim çok ders var. Ama şu an itibarıyla diğer derslerde bu konuya pek girmedik.” (K8).

Öğretmenliğe Hazırlama Açısından Lisans Eğitimi

Birleştirilmiş sınıflarda öğretim açısından öğretmen adaylarının lisans eğitimine ilişkin görüşlerine göre ortaya çıkan ikinci tema birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmaya hazırlama olarak belirlenmiştir. Tablo 4’te birleştirilmiş sınıflarda öğretmenliğe hazırlama açısından lisans eğitimine ilişkin bulgular sunulmuştur:

Tablo 4

Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretmenliğe Hazırlama Açısından Lisans Eğitimi

Tema	Kod (Görüşler)
Öğretmenlik yapmaya hazırlama	Birleştirilmiş sınıflarda öğretimi planlama bilinmiyor (9,11), Mevcut bilgi düzeyi ile görevde zorlanacağını düşünme (11,13,16), Daha çok eğitim almak gerekir (3,4), Deneyim, beceri kazandırmıyor (4,7), Kısmen hazırlıyor (15), Öğretmenlik yapmaya hazırlamıyor (2,4,10,12,13), Öğretmenlik yapmaya hazırlıyor (8), Uygulama yetersiz (4,5,8,9,10,12,13), Verilen eğitim teori ile sınırlı kalıyor (1,2,4,6,7,10,14), Verilen eğitim yeterli değil (1,4,7,9,11,14,15,16)

Tablo 4’te görüldüğü gibi, sınıf öğretmen adayları, birleştirilmiş sınıflarda öğretim ile ilgili lisansta verilen eğitimin genel olarak öğretmen adaylarını birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik

yapmaya hazırlamadığını ifade ettikleri belirlenmiştir. Lisansta verilen eğitimin yeterli olmadığı ve ağırlıklı olarak kuramsal bilgi şeklinde verildiği vurgulanmıştır. Öğretmen adayları, öğretmenliğin deneyimle kazanıldığını belirterek verilen eğitimin uygulama noktasında yetersiz kaldığını ve birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapma becerisi kazandırmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrendikleri bilgileri uygulamaya geçirmede ve öğretimi planlamada zorlanacaklarını ifade etmişlerdir. Bundan dolayı, mevcut bilgi düzeyleri itibarıyla birleştirilmiş sınıflarda ders vermeye hazır olmadıklarını ve birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmaları durumunda sıkıntı yaşayacaklarını vurgulamışlardır. Buna karşın, iki öğretmen adayı lisans eğitiminde verilen bilgilerin birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmaya kısmen veya tamamen hazırladığını belirtmiştir. Örnek öğretmen adayı görüşlerinden bazıları aşağıda sunulmuştur:

“Lisansta aldığımız eğitimin birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmak için yeterli olduğunu düşünmüyorum. Donanımımız yeterli değil. O donanımda olduğumuzu düşünmüyorum. Bence birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapacak yeterlilikte değiliz.” (K1).

“Aldığım derslerden yola çıkarak verilen eğitimin yeterli olduğunu düşünüyorum. Örneğin birinci sınıfta öğrenciye nasıl öğretilebileceğini öğrendim. Yani doğrudan olmasa bile birleştirilmiş sınıflarla ilgili bilgi var diyebilirim. Bu ders (ilkokulda alternatif eğitim uygulamaları) kapsamında da birleştirilmiş sınıflarla öğretimi birebir uygulamalı öğrendim.” (K12).

“İlkokulda Alternatif Eğitim Uygulamaları dersini düşündüğümde lisans eğitimi çok faydalı oldu. Ama öbür derslerde birleştirilmiş sınıflarla ilgili herhangi bir bilgi almadım. Bu ders olmasaydı çok eksik olacaktı. Bu ders dışında ilkokuma yazma öğretimi dersinde de birleştirilmiş sınıflarla ilgili biraz bilgi edindim. Orada birleştirilmiş sınıflarda okuma yazmanın nasıl olması gerektiği anlatıldı. Ama verilen bilgi teoride kalıyor. Bu konuda lisans eğitiminin çok destek olduğunu sanıyorum.” (K14).

“Birleştirilmiş sınıflarda öğretim açısından lisans eğitimi orta derecede yeterli diyebilirim. Birleştirilmiş sınıflarla ilgili ikinci sınıfta ilkokuma yazma öğretimi dersinde ve bu derste (İlkokulda Alternatif Eğitim Uygulamaları) bilgilendirme yapıldı. Bu dersler dışında bir bilgilendirme yapılmadı.” (K15).

Birleştirilmiş Sınıflarla İlgili Lisans Eğitimine Öneriler

Birleştirilmiş sınıflarda öğretim açısından öğretmen adaylarının lisans eğitimine ilişkin görüşlerine göre ortaya çıkan son tema birleştirilmiş sınıflarla ilgili lisans eğitimine öneriler olarak belirlenmiştir. Bu tema kapsamında tespit edilen bulgular Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5

Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim ile İlgili Lisans Eğitimine Öneriler

Tema	Kod (Görüşler)
Lisans Eğitimine Öneriler	Sınıf öğretmenliği programında daha fazla yer verilmeli (15), Bu ders (ilkokulda alternatif uygulamaları) zorunlu olabilir (14), Bu ders yaygınlaştırılabilir (6), Birleştirilmiş sınıflar ile ilgili telefon uygulaması hazırlanabilir (6), Birleştirilmiş sınıflarda uygulama yapmak öğretmenlik uygulamasına dâhil edilebilir (1,9,14), Diğer derslerde birleştirilmiş sınıflara uygun etkinlikler hazırlanabilir (1,4,8,9), Birleştirilmiş sınıflarla ilgili bağımsız bir ders olmalı (1,9,10,11,12), Uygulamalı eğitim olmalı (8,11,12,14,15), Birleştirilmiş sınıflar ziyaret edilebilir (2,5,7,13,16), Birleştirilmiş sınıflarda öğretim ile ilgili videolar izletilebilir (5,6,7,8,14,16), Birleştirilmiş sınıflarla ilgili yeterince bilgi verilmeli (5,8,10,16), Uygulama yapılmalı (1,2,3,4,5,9,10,13,16), Birleştirilmiş sınıflarla çalışan öğretmenlerin deneyimlerini paylaşması sağlanabilir (7,16)

Tablo 5’te görüldüğü gibi, öğretmen adayları, öğretmenliğin tecrübe işi olduğunu, lisans eğitiminde birleştirilmiş sınıflarla ilgili sadece akademik bilgi vermenin yeterli olmayacağını belirtmişlerdir. Lisans eğitiminde teorik bilgiden daha çok uygulamaya ağırlık verilmesi ve birleştirilmiş sınıf deneyiminin öğretmen adaylarına yaşatılması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu çerçevede lisans eğitiminde birleştirilmiş sınıflarla ilgili öğretmenlik uygulamasına benzer bir uygulamaya yer verilebileceğini ve üniversiteye yakın birleştirilmiş sınıflı köy okullarının öğretmenlik uygulamasına dâhil edilebileceği belirtmişlerdir. Bu uygulamanın en az bir dönem sürmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Ayrıca lisans eğitiminde öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflı köy okullarına götürülerek deneyimli öğretmenlerle tanışmaları ve birleştirilmiş sınıfların yerinde görülmesinin sağlanabileceğini vurgulamışlardır. Diğer yandan, birleştirilmiş sınıflarda öğretimin, bazı derslerin içindeki bir konu olacağına, sınıf öğretmenliği lisans programında bağımsız, zorunlu bir ders olarak konulabileceğini ve bu dersin, birleştirilmiş sınıflarla ilgili bilgi ve uygulamayı kapsayacak şekilde düzenlenebileceğini belirtmişlerdir. Dersin teorik kısmında başta birleştirilmiş sınıflarda planlama olmak üzere öğretmen adaylarının köyde ve birleştirilmiş sınıflarda karşılaşabilecekleri durumlarla ilgili bilgiler verilebileceğini ifade etmişlerdir. Mevcut eğitim programı ile devam edilmesi durumunda ise birleştirilmiş sınıflarla ilgili hazırlanmış videoların öğretmen adaylarına izletilebileceğini ve derslerde öğretmen adaylarına birleştirilmiş sınıflarla ilgili örnek etkinliklerin hazırlanabileceği belirtilmiştir. Bir başka öneride, birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapan öğretmenlerin deneyimlerini gösteren videoların ve birleştirilmiş sınıflarda yapılabilecek etkinlikleri ve karşılaşabilecek sorunları kapsayan bir telefon uygulamasının hazırlanabileceğini vurgulanmıştır. Son olarak da, deneyimli öğretmenlerin deneyimlerini öğretmen adayları ile paylaşmasının sağlanabileceğini belirtmişlerdir. Örnek öğretmen adayı görüşlerinden bazıları aşağıda sunulmuştur:

“Üniversitede öğretmenlik uygulaması gibi bir uygulama olması gerekir. Teorik bilgiden ziyade artık uygulama olmalı. Öğretmenliğin öğrenilebilmesi için eğitim fakültelerinde eğitimin %90’ı uygulama olmalı. Köyde iki haftada öğrendiklerimi bir yıldır teoride öğrenmedim.” (K3).

“Lisans eğitiminin fazla bilgi ağırlıklı olmasına gerek yok. Bilgi, birinci ve ikinci sınıfta veya sadece birinci sınıfta verilebilir. Diğer sınıf düzeylerinde biraz daha uygulama olursa daha iyi olur. Mesela öğrenciler farklı yer ve okullara götürülürse, hocalar izletilirse daha çok faydalı olur. Lisans eğitimi salt bilgi ile olmuyor. Öğretmenlik tecrübe işi olduğu için uygulamalar daha çok önemli.” (K5).

“Bizim köy okuluna atanma durumumuz varsa ve birleştirilmiş sınıf gerçeği de varsa lisans eğitiminde birleştirilmiş sınıflara yönelik bir dersin de olması gerekir. Bu derste olduğu gibi o dersin de ilk kısmı birleştirilmiş sınıf ile ilgili teorik bilgiyi ikinci kısmı da uygulamayı içermelidir.” (K11).

“Lisans eğitiminde köyde ve birleştirilmiş sınıflarda karşılaşabileceğimiz bütün sorunlarla ilgili her şey anlatılmalı. Bunun yanında birleştirilmiş sınıflarla uygulama da olmalı. Öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıfları yerinde görmeleri de çok önemli. Öğretmenlerin deneyimleri de beni etkiledi. Öğretmen deneyimlerinin de çok faydalı olacağını düşünüyorum.” (K16).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, birleştirilmiş sınıflarda öğretim açısından öğretmen adaylarının lisans eğitimine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırmada öncelikle, öğretmen adaylarının lisans eğitimini birleştirilmiş sınıflarda öğretim ile ilgili bilgilendirme açısından değerlendirmeleri

istenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, lisans eğitiminde birleştirilmiş sınıflarla ilgili doğrudan bir ders bulunmadığı için birleştirilmiş sınıflarda öğretime çok fazla değinilmediği belirtilmektedir. Birleştirilmiş sınıflarla ilgili verilen bilgilerin genel olarak hayat bilgisi öğretimi, sosyal bilgiler öğretimi ve ilkokuma yazma öğretimi dersleriyle sınırlı kaldığı ve bu derslerin içinde de birleştirilmiş sınıfın sadece bir konu olarak yer aldığı vurgulanmaktadır. Bundan dolayı, lisans eğitiminde birleştirilmiş sınıflarla ilgili verilen bilgilerin eksik ve yeterli olmadığı belirtilmektedir. Bunun yanında, lisans eğitiminde verilen bilgilerin sınırlı ve genelde kuramsal olduğu değerlendirilmektedir. İlkokulda alternatif eğitim uygulamaları dersi kapsamında birleştirilmiş sınıflarla ilgili verilen bilgiler, her ne kadar yeterli olarak belirtilse de lisans eğitiminde verilen bilgilerin genel olarak yetersiz olduğu değerlendirilmektedir. Konu ile ilgili yapılan araştırmalar da birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin, hizmet öncesinde aldıkları eğitimi teorik, işlevsiz ve yetersiz bulduklarını belirtmektedir (Aksoy, 2008; Çalışoğlu & Nur Taşınır, 2017; Özdemir, Özdemir & Gül, 2020). Öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflarla ilgili bilgilerinin yetersiz olmasının, birleştirilmiş sınıf öğretiminde karşılaştıkları sorunları daha da artıracığı vurgulanmaktadır (Dursun, 2006). Diğer yandan çok az da olsa birleştirilmiş sınıflarla ilgili verilen bilgilerin yeterli olduğu sonucu da elde edilmiştir. Birleştirilmiş sınıflı köy okullarının sınıf öğretmeni adaylarının muhtemel çalışma yerleri ve büyük ihtimalle ilk görev yerleri olacağı düşünüldüğünde birleştirilmiş sınıflarda öğretim ile ilgili lisans eğitiminde yeterli eğitim almaları ve lisans eğitimin iyileştirilmesi ihtiyaç olarak görülmektedir. Birleştirilmiş sınıflarda etkili bir eğitimin verilmesinde sınıf öğretmenlerinin birleştirilmiş sınıflara bakış açısının yanında birleştirilmiş sınıflarda öğretim ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmaları belirleyici unsurlardır (Eker & Sıcak, 2016). Birleştirilmiş sınıflarda nitelikli öğretimin sağlanması mümkündür. Ancak bunun için öğretmenlerin bu sınıfların temel zorluklarından haberdar olması ve iyi eğitilmiş ve donanımlı olması gerekir (Chouari, 2016). Hizmet öncesi eğitimde bağımsız sınıflarda öğretim için öğretmenlere verilen mesleki bilgi ve becerilerin, birleştirilmiş sınıflarda öğretim için de verilmesi gerektiği belirtilmektedir (Mulryan-Kyne, 2007; Rego & Nieto, 2000). Bu bağlamda sınıf öğretmenliği lisans programı bu ihtiyacı karşılayacak şekilde güncellenebilir.

Araştırmanın ikinci alt amacında, birleştirilmiş sınıflarda öğretmen olmaya hazırlama açısından sınıf öğretmeni adaylarının lisans eğitimine ilişkin değerlendirmeleri incelenmiştir. Öğretmen adaylarına göre, lisansta verilen eğitim genel olarak birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmaya hazırlanamamaktadır. İlgili alan yazında da benzer şekilde köyde görev yapan öğretmenlerin lisans düzeyinde aldıkları eğitimin köy şartlarıyla uyumlu olmadığını ve öğretmenleri köy şartlarına uygun hazırlamadığı belirtilmektedir (Palavan & Göçer, 2017; Sidekli, Coşkun & Aydın, 2015; Şahin, 2021). Öğretmen adaylarına göre lisans düzeyinde verilen eğitim, yeterli olmamakla beraber daha çok kuramsal olarak verilmektedir. Öğretmenliğin deneyim ile kazanılan bir meslek olduğuna değinerek verilen eğitimin uygulama açısından yetersiz olduğunu ve birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapma becerisini kazandırmadığını belirtmişlerdir. Araştırmalar da hizmet öncesi öğretmen eğitiminin yetersizliği olduğunu belirtmektedir (Sağ, Savaş & Sezer, 2009; Wenger & Dinsmore, 2005). Hizmet öncesi eğitimde köy ve birleştirilmiş sınıfları öğrenmeden köye giden öğretmen adayları köy hayatına uyum sağlayamamakta ve köyden biran önce gitme yollarını aramaya başlamaktadırlar. Bu da birleştirilmiş sınıflarda öğretimin niteliğinin düşmesine sebep olmaktadır (Öztürk, 2007). Ancak deneyim, birleştirilmiş sınıflarda önemli bir etmendir (Döş & Sağır, 2013; Güneş & Şahin, 2021; Yıldırım & Amaç, 2020; Yıldız & Köksal, 2009). Köy okullarında çalışan öğretmenlerin deneyimsiz olması öğretmenlerin motivasyonlarını da öğrencilerin başarısını da olumsuz etkilemektedir (Akın, Adıgüzel & Aytaş,

2022). Araştırmada, ayrıca öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretimi planlamada ve öğrendiklerini uygulamaya geçirmede zorlanacakları belirlenmiştir. Bundan dolayı mevcut bilgi ile birleştirilmiş sınıflarda ders vermeye hazır olmadıkları ve birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmaları durumunda da sorun yaşayacakları görülmektedir. Bir araştırmada, öğretmenlerin eğitim-öğretim süresince zamanı planlamada sorun yaşadıkları belirtilmektedir (Özdemir, Özdemir & Gül, 2020). Karakuş (2016), öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretmen olmaya yönelik algılarının orta düzeyde olduğunu, Taşdemir (2014) de öğretmen adaylarının yarısından fazlasının kendini birleştirilmiş sınıflarda öğretmen olmaya hazır görmediğini belirlemiştir. Ancak birleştirilmiş sınıflarda, öğretim programındaki kazanımların önerilen sürede verilebilmesi için öğrenme-öğretme sürecinin iyi bir şekilde planlanması gerekmektedir (Ocakcı & Samancı, 2019). Birleştirilmiş sınıflarda öğretmen olmaya hazırlama açısından lisans eğitimi ile ilgili öğretmen adaylarının görüşleri değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının gerek birleştirilmiş sınıflarda öğretimi planlama gerekse birleştirilmiş sınıflarda ders işlemeye hazır olmadıkları söylenebilir. Bu doğrultuda lisans eğitiminde birleştirilmiş sınıflara yönelik yapılacak güncellemelerde planlama ve uygulamaya ağırlık verilmesinin çözüm olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın üçüncü alt amacında da birleştirilmiş sınıflar açısından öğretmen adaylarının lisans eğitimine yönelik önerileri incelenmiştir. Öğretmen adayları, birleştirilmiş sınıf deneyiminin kazandırılması için lisans eğitiminde teorik bilgidен daha çok uygulamaya ağırlık verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Muhtemel ilk görev yerlerinden birisi birleştirilmiş sınıflı okullar olmasından dolayı bu sınıflarla uygulama deneyimlerinin olması önemlidir (Karakuş, 2016; Seban, 2015). Bu doğrultuda eğitim fakültelerinde uygulamaya dönük adımların atılması gerekmektedir (Çalışoğlu & Nur Taşınır, 2017; Güneş ve Şahin, 2021). Bir diğer öneride, lisans eğitiminde birleştirilmiş sınıflarla ilgili öğretmenlik uygulamasına benzer bir uygulamaya yer verilebileceğini ve uygulamaya üniversiteye yakın birleştirilmiş sınıflı köy okullarının dâhil edilebileceği belirtilmektedir. Topal ve Efendioğlu'nun (2021) yaptıkları araştırmada öğretmen adayları, hizmet öncesi eğitimin doğrudan köy okullarında ve uygulamalarla desteklenmesinin önemli olduğu vurgulanmaktadır. Bunun yanında, öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflı köy okullarını ziyaret etmeleri ve deneyimli öğretmenlerle görüşmelerinin sağlanabileceği da belirtilmiştir. Demir (2021) de öğretmen adaylarının, hizmet öncesi eğitimde, en az bir derste, köyde çalışma deneyimi olan öğretmenlerle etkileşime geçmeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Bir araştırmada da öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf ortamında az bir süre de olsa uygulama yapmalarının sağlanması üzerinde durulmaktadır (Çalışoğlu & Nur Taşınır, 2017).

Bir başka öneride ise öğretmen adayları, birleştirilmiş sınıf konusunun bazı dersler içinde bir konu olarak verilmesi yerine, bilgi ve uygulamayı kapsayacak şekilde sınıf öğretmenliği lisans programında bağımsız ve zorunlu bir ders olarak konulabileceğini vurgulamışlardır. Bu derste, birleştirilmiş sınıflarda planlama da dâhil olmak üzere köyde ve birleştirilmiş sınıflarda karşılaşılabilecek her türlü durum üzerinde durulması gerektiği önerilmektedir. Kozikoğlu ve Senemolu (2018), öğretmenlerin mesleğin ilk yılında öğretimi planlama ve uygulamada; Korkmaz, Saban ve Akbaşlı (2004) da öğretmenlerin yarıdan fazlasının öğretim sürecini planlamada zorlandıklarını belirlemiştir. Dolayısıyla öğretmenleri bağımsız sınıflarda öğretim için hazırlamak yetmemektedir. Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitim, öğretmenlerin de hizmet içi eğitim almasına ihtiyaç bulunmaktadır (Rego & Nieto, 2000). Buna paralel olarak programların da geliştirilmesi gerekmektedir (Schmeichel, 2012). Bu anlamda uygulama temelli

alan yaklaşımının veya bu alanlara yapılan ziyaretlerin öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflara daha olumlu yaklaşımlarını sağlayabileceği düşünülmektedir (Hacıfazlıoğlu, Türktan & Özışık 2017). Sınıf öğretmenliği lisans müfredatına bağımsız bir ders konulmaması durumunda da birleştirilmiş sınıflarla ilgili hazırlanmış videoların öğretmen adaylarına izletilebileceği ve derslerde birleştirilmiş sınıflarla ilgili örnek etkinliklerin hazırlanabileceği vurgulanmıştır. Ek olarak, birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapan öğretmenlerin deneyimlerini, etkinlik örnekleri ve oyunları kapsayan bir mobil uygulamanın hazırlanabileceği belirtilmiştir. Bunun yanında, deneyimli öğretmenlerin deneyimlerini öğretmen adaylarıyla paylaşmasının sağlanabileceği vurgulanmıştır. Her ne kadar 2018 sınıf öğretmenliği lisans programında sınıf öğretmeni adaylarına teorik olarak verilen iki saatlik seçmeli “İlkokulda Alternatif Eğitim Uygulamaları” dersi ile birleştirilmiş sınıfların gerektirdiği bilgi ve beceriye sahip olmaları beklense de (Aslan, 2021) öğretmen adaylarının görüşleri değerlendirildiğinde lisans eğitiminin bu konuda yeterli bulunmadığı ve lisans eğitiminin geliştirilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlik mesleğinin tecrübe işi olduğunu değerlendiren öğretmen adayları, hizmet öncesi eğitimde, birleştirilmiş sınıflarda öğretim ile ilgili sadece akademik bilgi almayı yeterli bulmamaktadırlar. Lisans eğitiminin hem bilgilendirme hem de uygulamayı kapsayacak şekilde iyileştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. Bu çerçevede, öğretmen adaylarının lisans eğitiminde birleştirilmiş sınıflarda öğretim ile ilgili bilgi ve deneyim kazanacakları ders veya etkinlikler planlanabilir, birleştirilmiş sınıflı köy okullarını ziyaret etmeleri ve birleştirilmiş sınıflarda uygulama yapmaları sağlanabilir. Bununla birlikte gelecekteki araştırmalarda farklı veri toplama araçlarıyla, veri toplama araçları çeşitlendirilerek ve farklı üniversitelerdeki öğretmen adaylarından oluşan daha geniş örneklem gruplarıyla araştırmalar yapılabilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Diğer araştırmalarda olduğu gibi bu araştırmada bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. Öncelikle bu araştırma, görüşme verileri ile sınırlı olup nitel araştırma yaklaşımına dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Bulgular, görüşülen öğretmen adaylarının görüş, gözlem ve deneyimleriyle sınırlıdır. İkincisi, araştırma sonuçları bir üniversitedeki 12 öğretmen adayının görüşüyle sınırlıdır. Üçüncüsü, bu çalışmada sadece öğretmen adaylarının görüşleri çerçevesinde hizmet öncesi eğitim uygulamaları değerlendirilmiştir. Ancak birleştirilmiş sınıflarda öğretimde öğretmenin hizmet öncesi eğitimi kadar kişisel çabası ve hizmet içi eğitim de etkili olmaktadır.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için Siirt Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulundan (02.06.2022-402) etik izin alınmıştır.

Kaynakça/References

- Akın, U., Adıgüzel, Ö., & Aytaş, E. (2022). Köy okulunda müdür olmak: Sorunlar, uygulamalar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(18), 168-207. <https://doi.org/10.46778/goputeb.1069878>
- Aksoy, N. (2008). Birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim: Genç ve deneyimsiz öğretmenlerin görüşlerine dayalı bir araştırma. *Eğitim Bilim Toplum*, 6(21), 82-108.
- Albayrak, O., Duysak, A., & Türkmen, A. (2018). Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflı okul ziyareti yapmalarının onların bu okullara yönelik algıları üzerindeki etkileri (Rize örnekleme). *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 187-205.
- Aslan, C. (2021). Mehmet Bilir'e armağan. Hazırlayanlar (M. Uysal, A. Yıldız, Ş. E. Bağcı ve N. Korkmaz). *Türkiye'de birleştirilmiş sınıflı okullar (173-206)* içinde, Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Chouari, A. (2016). Cultural diversity and the challenges of teaching multicultural classes in the twenty-first century. *Arab World English Journal (AWEJ)*, 7(3), 3-17. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2859237>
- Creswell, J. W. (2010). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (2nd Ed). London: Sage Publishers.
- Çalışoğlu, M., & Tanışır, S. N. (2017). Birleştirilmiş sınıfta görev yapan sınıf öğretmenlerinin "birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersi"ne yönelik görüşleri. *EKEV Akademi Dergisi*, 71, 215 - 228.
- Demir, F. (2021). Hizmet öncesi eğitimde kıdemli öğretmen deneyimlerinden yararlanmanın öğretmen adayları görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (60), 122-150. [10.21764/maeuefd.892766](https://doi.org/10.21764/maeuefd.892766)
- Döş, İ., & Sağır, M. (2013). Birleştirilmiş sınıflı ilkokulların yönetim sorunları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 237-250.
- Dursun, F. (2006). Birleştirilmiş sınıflarda eğitim sorunları ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 33-57.
- Eker, C., & Sıcak, A. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflı öğretime ilişkin zihin imgeleri (metaforları). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(37), 133-153.
- Engin, G. (2018). The opinions of the multigrade classroom teachers on multigrade class teaching practices (Multiple case analysis: Netherlands-Turkey example). *International Journal of Progressive Education*, 14(1), 177-200. <https://doi.org/10.29329/ijpe.2018.129.13>
- Erbaş, Y. H., & Karakaş, H. (2021). Birleştirilmiş sınıflarda öğretmen olmak: Sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşme etkinliklerinin sınıf öğretmeni adaylarının öz-yeterlik algılarına etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 481-496. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2021.21.62826-913625>
- Erdem, A., Kamacı, S., & Aydemir, T. (2005). Birleştirilmiş sınıfları okutan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar: Denizli örneği. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 1(1-2), 3-13.
- Gelebek, M. S. (2011). *Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin yapılandırmacılık temelli yeni ilköğretim programının birleştirilmiş sınıflarda uygulanmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Kilis örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep, Türkiye.

- Güneş, A. M., & Şahin, G. (2021). Öğretmen adaylarının gözüyle birleştirilmiş sınıflara ilişkin bir değerlendirme: Sorun mu, çözüm mü? *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(3), 1539-1551. <https://doi.org/10.33206/mjss.886302>
- Hacıfazlıoğlu, Ö., Türktan Ş., & Özışık, C. (2017). Student teachers' perspectives on teaching profession out of a multigrade classroom site visitation. *Education for Life*, 31(1), 125-143.
- İlter, İ. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf kavramına ilişkin metaforik algıları. *İlköğretim Online*, 14(4), 1450-1468. <http://dx.doi.org/10.17051/io.2015.53507>
- İnce, N. B., & Şahin, A. (2016). Birleştirilmiş ve bağımsız sınıflarda çalışan sınıf öğretmenlerinin mesleki doyum ve tükenmişlik düzeylerinin karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 391-409. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2016015702>
- İzci, E., Duran, H., & Taşar, H. (2010). Birleştirilmiş sınıflarda öğretimin sınıf öğretmeni adaylarının algılarına göre ve birleştirilmiş sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri açısından incelenmesi. *Ahi Evren Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, 11(1), 19-35.
- Joyce, T. M. (2014). Quality basic education for all: Challenges in multi-grade teaching in rural schools. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5(1), 531. <http://doi.org/10.5901/mjss.2014.v5n1p531>
- Karakuş, F. (2016). Öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf öğretmeni olmaya yönelik yeterlik algıları. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(19), 491-510. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.10056>
- Karayel, E. (2017). Birleştirilmiş sınıf uygulaması olan ilkokullarda görevli öğretmenlerin yaşadığı sorunlar. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 1(1), 26-39.
- Kazu, H., & Aslan, S. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 23-32.
- Koçyiğit, M., & Eğmir, E. (2019). Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim deneyimleri: Öğretmen yetiştirme üzerine bir analiz. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(30), 320-346. <https://doi.org/10.29329/mjer.2019.218.19>
- Korkmaz, İ., Saban, A., & Akbaşlı, S. (2004). Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlükler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 10(2), 266-277.
- Kozikoğlu, İ., & Senemoğlu, N. (2018). Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin karşılaştıkları güçlükler: Nitel bir çözümleme. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 341-371. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.6c3s16m>
- Köksal, K. (2019). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Little, A. W. (2004). Learning and Teaching in Multigrade Settings. *Paper prepared for the UNESCO 2005 EFA Monitoring Report*. discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/1480611/1/Pridmore2007Adapting559.pdf
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994) *Qualitative data analysis* (Second Edition). London: Sage Publications
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2020). *Köy Okullarımızda yeni bir sayfa açıyoruz*. <https://www.meb.gov.tr/koy-okullarimizda-yeni-bir-sayfa-aciyoruz/haber/21849/tr>
- Milli Eğitim Bakanlığı (2022a). *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2021/2022*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı

- Millî Eğitim Bakanlığı, (2022b). *Millî Eğitim Bakanlığı kurum açma, kapatma ve ad verme yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına dair yönetmelik*. Resmi Gazete, Sayı: 31835 Tarih: 14 Mayıs 2022
- Moustakas, C. (2010). *Phenomenological research methods*. London: Sage Publishers.
- Msimanga, M. R. (2019). Managing the use of resources in multi-grade classrooms. *South African Journal of Education*, 39(3). <https://doi.org/10.15700/saje.v39n3a1599>
- Msimanga, M. R. (2020). Teaching and learning in multi-grade classrooms: The LEPO framework. *Africa Education Review*, 17(3), 123-141. <https://doi.org/10.1080/18146627.2019.1671877>
- Mulkeen, A. G., & Higgins, C. (2009). *Multigrade teaching in sub-saharan Africa: Lessons from Uganda, Senegal and the Gambia*. World Bank Working Paper
- Mulryan-Kyne, C. (2007). The preparation of teachers for multigrade teaching. *Teaching and teacher education*, 23(4), 501-514. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2006.12.003>
- Naparan, G. B., & Alinsug, V. G. (2021). Classroom strategies of multigrade teachers. *Social Sciences & Humanities Open*, 3(1), 100109. <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2021.100109>
- Ocakçı, E., & Samancı, O. (2019). Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlilikleri ve sınıf yönetimi ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 604-620. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.20xx.xx.xxxxx-xxxxxx>
- Özdemir, M., Özdemir, O., & Gül, M. (2020). Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin birleştirilmiş sınıf uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(6), 87-101.
- Öztürk, N. (2007). Cumhuriyetin başlangıcından günümüze birleştirilmiş sınıflar uygulaması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 28-35.
- Palavan, Ö., & Göçer, V. (2017). Sınıf öğretmenlerinin birleştirilmiş sınıflarda karşılaştıkları problemler (Malatya il örneği). *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 69-96.
- Rego, M. A., & Nieto, S. (2000). Multicultural/intercultural teacher education in two contexts: Lessons from the United States and Spain. *Teaching and Teacher Education*, 16, 413-427. [https://doi.org/10.1016/S0742-051X\(00\)00003-2](https://doi.org/10.1016/S0742-051X(00)00003-2)
- Sağ, R., & Sezer, R. (2012). Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin mesleki eğitim ihtiyaçları. *İlköğretim Online*, 11(2), 491-503.
- Sağ, R., Savaş, B., & Sezer, R. (2009). Burdur'daki birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin özellikleri sorunları ve ihtiyaçları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 37-56.
- Samancı, O. (2019). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim* (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Schmeichel, M. (2012): Good teaching? An examination of culturally relevant pedagogy as an equity practice. *Journal of Curriculum Studies*, 44(2), 211-231. <http://dx.doi.org/10.1080/00220272.2011.591434>
- Seban, D. (2015) Development of preservice identities: Learning from a multigrade classroom practicum context, *Journal of Education for Teaching*, 41(1), 19-36. <https://doi.org/10.1080/02607476.2014.992632>
- Sidekli, S., Coşkun, İ., & Aydın, Y. (2015). Köyde öğretmen olmak: Birleştirilmiş sınıf. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 311-331.

- Şahin, M. (2021). *Professional identity development of EFL teachers working at rural schools in Turkey* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Taşdemir, M. (2012). *Birleştirilmiş sınıflarla öğretim, öğretmen el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Taşdemir, M. (2014). Birleştirilmiş sınıflar hakkında sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri: Beklenti ve metaforlar. *Turkish Studies*, 9(2), 1459-1475.
- Topal, Ö., & Efendioğlu, A. (2021). Türkiye’de birleştirilmiş sınıf konusunda yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(4), 1732-1753. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.929832>
- Wenger, K. J., & Dinsmore, J. (2005). Preparing rural preservice teachers for diversity. *Journal of Research in Rural Education*, 20(10), 1-15.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin
- Yıldırım, F., & Amaç, Z. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf uygulamaları: Görüş ve öneriler. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(2), 203-220. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.752224>
- Yıldız, M., & Köksal, K. (2009). Birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 1-14.
- Yin, R. (2011). *Qualitative research from start to finish*. London: The Guilford Press
- Yükseköğretim Kurumu (2018). *Sınıf öğretmenliği lisans programı*, https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Sinif_Ogretmenligi_Lisans_Programi09042019.pdf

İletişim/Correspondence
 Dr. Öğr. Üyesi. Fehmi DEMİR
 demirfehmi72@gmail.com